

Råda villrådiga

Hur blir man bättre på beslutsfattande?

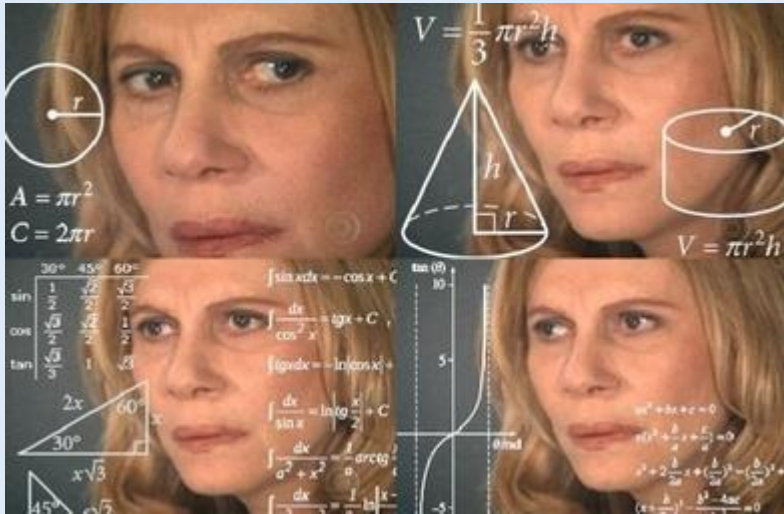
Gustaf Wadenholt

Institutionen för psykologi, Umeå universitet

Kunskapsveckan 2025, 28/10

Vad är beslutsfattande?

Varför är det viktigt att förstå beslutsfattande?

- Svårt att säga hur ofta vi gör fel i vardagen och hur stora konsekvenserna blir, men...
- Förlossningsläkare bedömer risk för komplikationer
- Projektledare underskattar risker
- Hur påverkar tankefel i yrken som utför bedömningar,?
 - Lärare, psykologer, läkare

Testa!

Gå till menti.com

Knappa in koden: 6417 5566

eller fota av QR-koden!

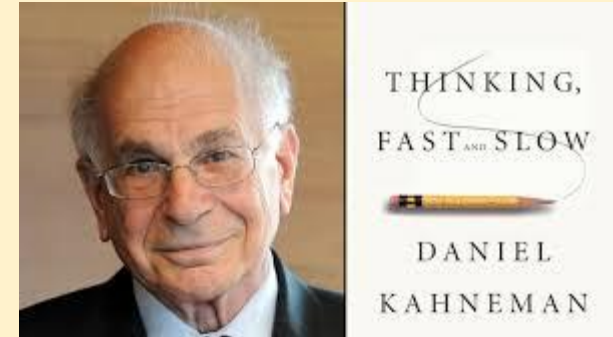
Varför blir det fel?

- Mental genväg / heuristik
 - Att vara amatörförfattare liknar personbeskrivningen mer
 - Vid svåra beslut tar vi genvägar

Varför blir det fel?

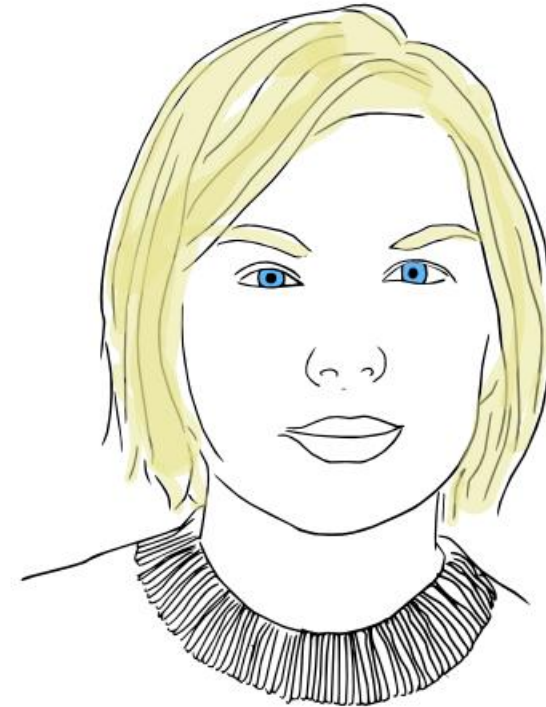
- Två system för beslutsfattande
 - Kahneman (nobelprisvinnare i ekonomi)

- System 1: snabbt, magkänsla, mentala genvägar
- System 2: långsamt, analytiskt, logiskt tänkande

Att förebygga fel

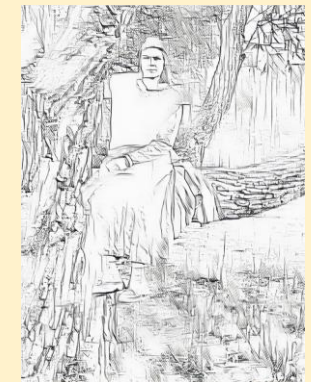
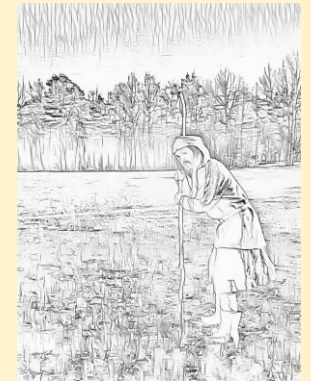
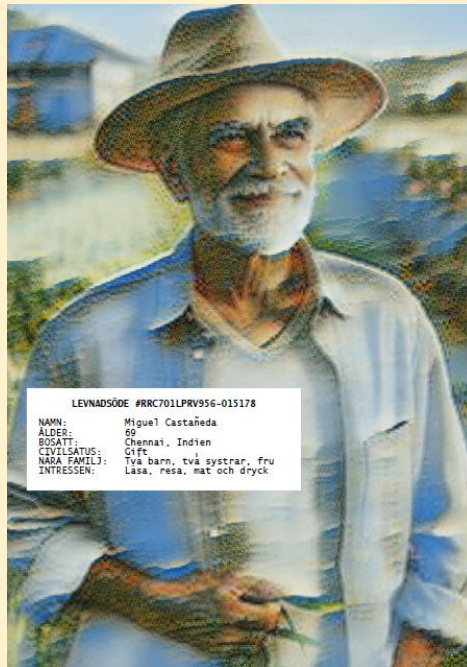
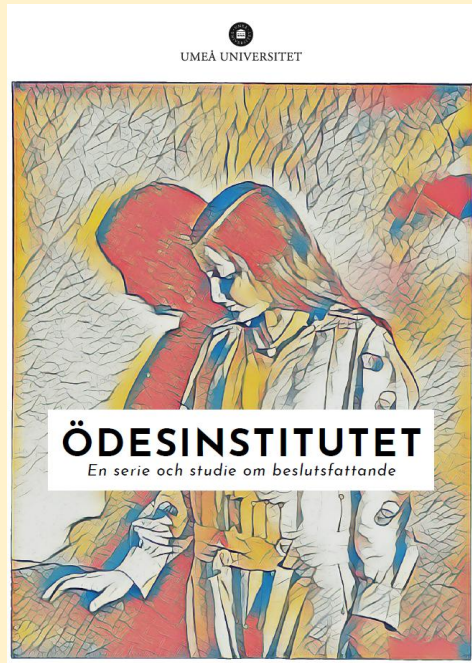
- Förklara tankefelet
- Förändra problemet
- Träning!

Spelifiering

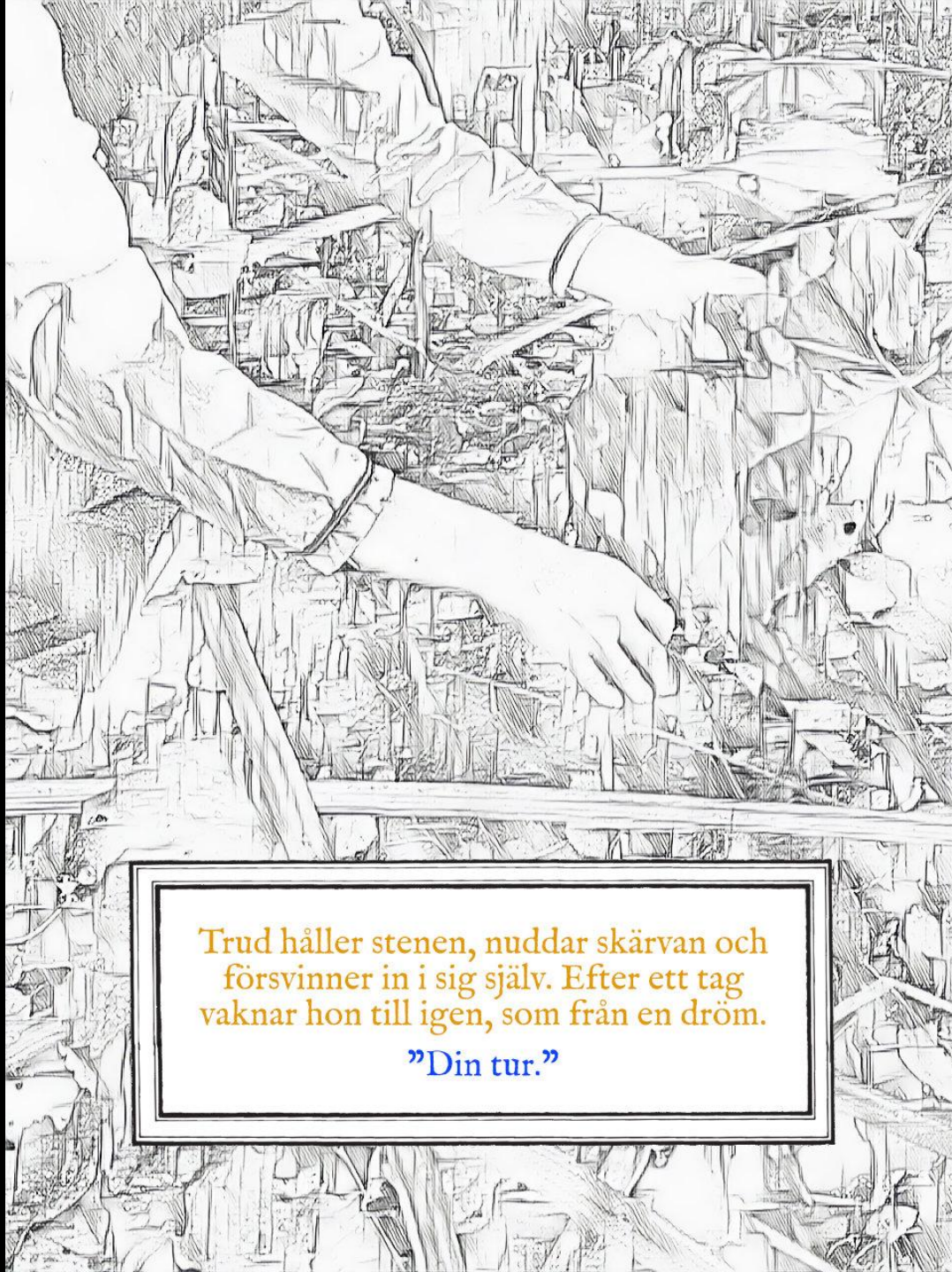
Allvíssmál är ett mobilspel med en interaktiv berättelse löst baserat på nordisk mytologi (sagan om Allvis).

Ödesinstitutet är en serietidning i fem delar där läsaren .

”En till skärva! Vi skyndar oss att öppna
den. Allvis lär snart märka att
sanningsstenen är borta.”

Trud håller stenen, nuddar skärvan och
försvinner in i sig själv. Efter ett tag
vaknar hon till igen, som från en dröm.

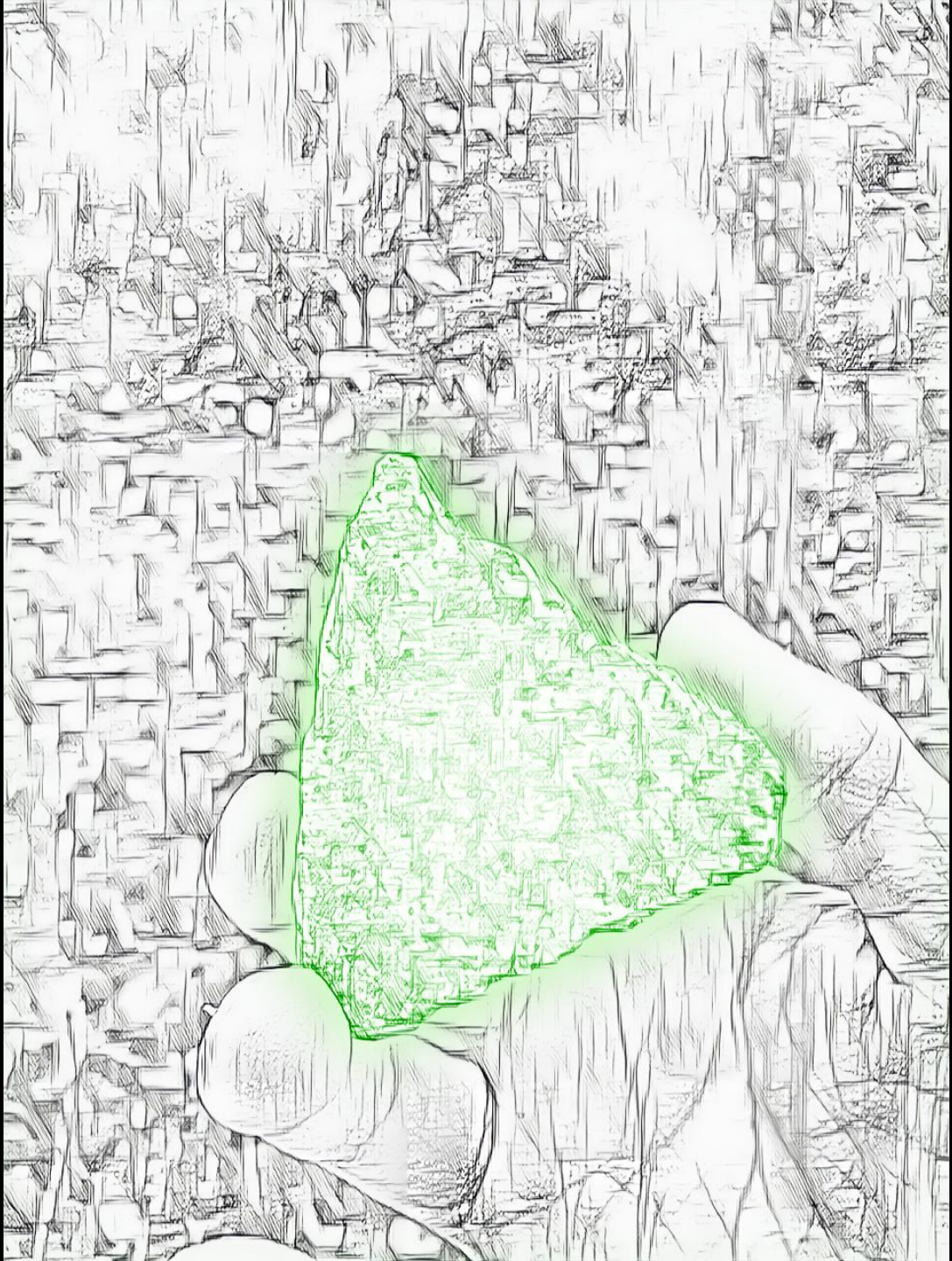
”Din tur.”

Roland, 51, har tidigare studerat skogsvård och gillar flugfiske.

Är det mest sannolikt att personen är:

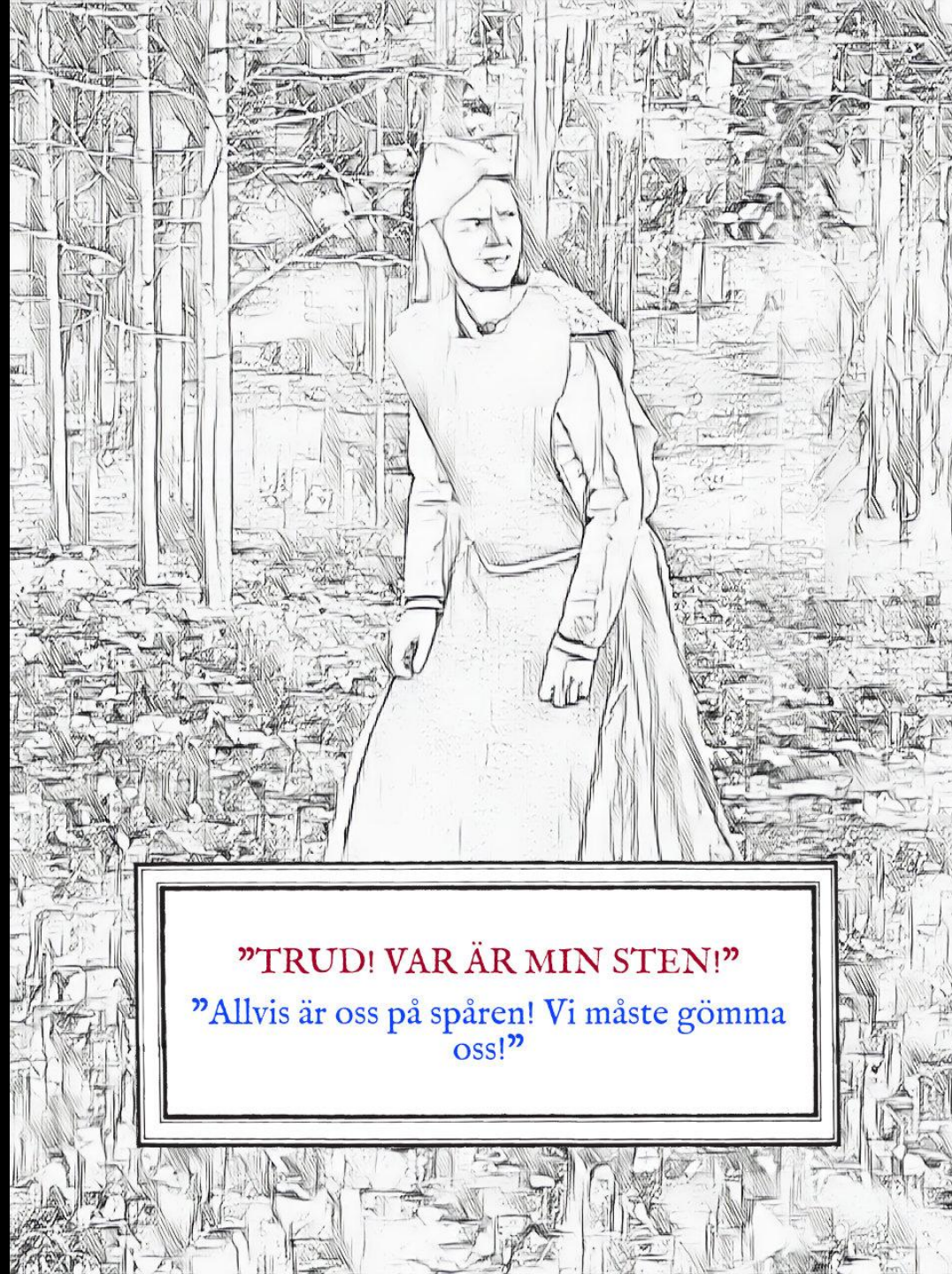
1. Städare
2. Cirkusartist
3. Städare och älgjägare
4. Städare och konstsamlare

”Bra. Vi kämpar vidare.”

”Det är på detta vis vi kommer att finna
vår väg härifrån.”

”TRUD! VAR ÄR MIN STEN!”

”Allvis är oss på spåren! Vi måste gömma
oss!”

”Skynda! Om Allvis får tag på oss
kommer det att gå illa!”

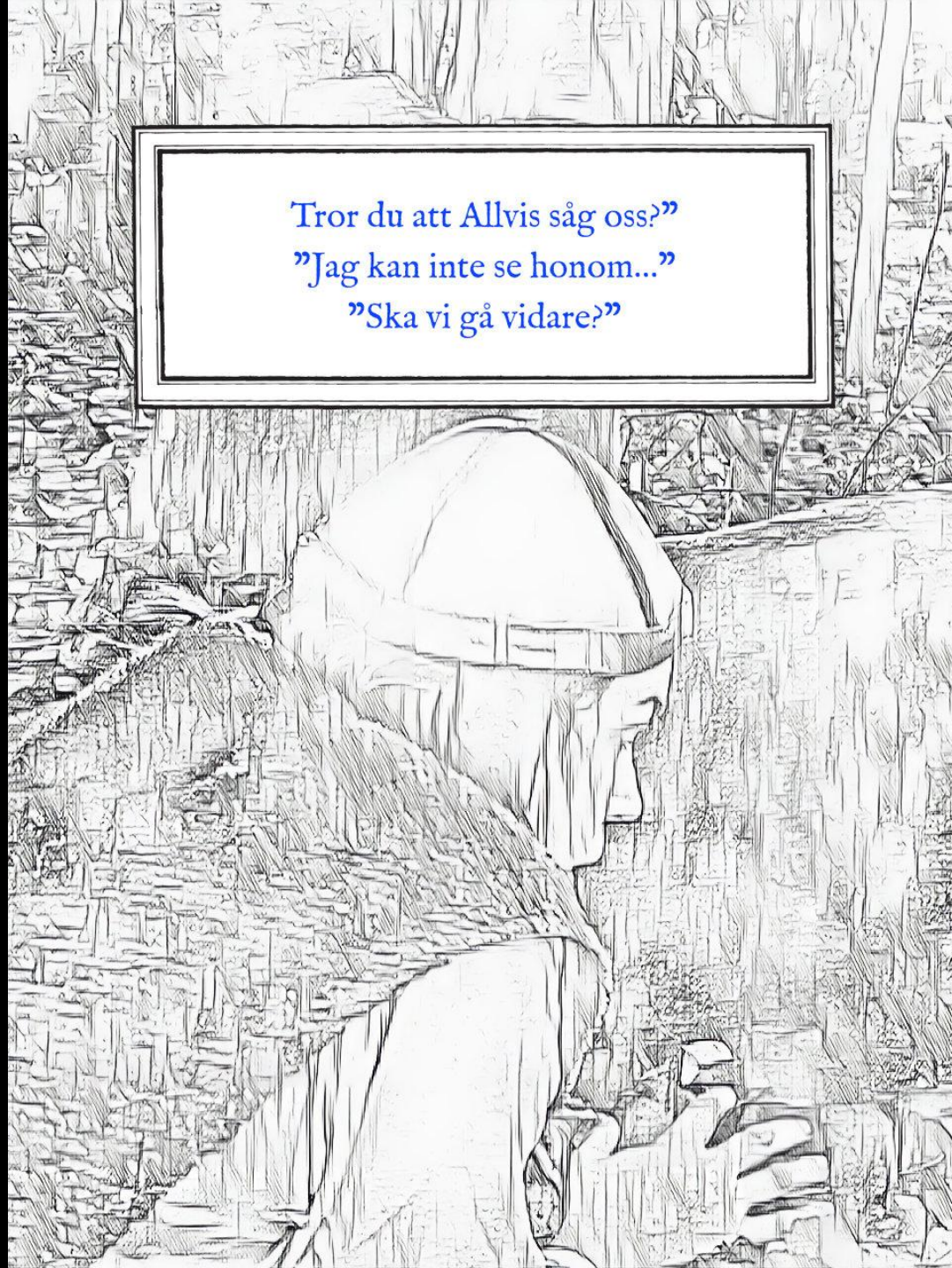
”Skynda! Om Allvis får tag på oss
kommer det att gå illa!”

1. Fort, spring till vänster!
2. Höger!

”Visst, jag litar på dig!”
”Ja, det finns ett bra gömställe där
framme!”

Tror du att Allvis såg oss?”
”Jag kan inte se honom...”
”Ska vi gå vidare?”

Serietidningen: Ödesinstitutet

SÅ DÄR! NU TROR JAG
ATT ALLA ÄR SAMLADE.

NI HAR FÖRSTÅS FRÅGOR,
MEN LÅT MIG FÖRST HÄLSA
ER VÄLKOMNA

JAG ÄR BITRÄDANDE
FÖRESTÅNDARE FÖR
ÖDESINSTITUTET.

DET NI NU GENOMGICK VAR
ETT SLAGS DIAGNOSTISKT
PROV KAN MAN SÅGA.

NU SKA VI TA ITU MED
ETT RIKTIGT ÄRENDE.

SER NI ALLA
DESSA FILER?

MAN KAN SÄGA
ATT DE ÄR...

... LIV.

FÖRR I TIDEN JOBBADE VI
MED GANSKA OMSTÄNDLIGA
METODER HÄR PÅ INSTITUTET.

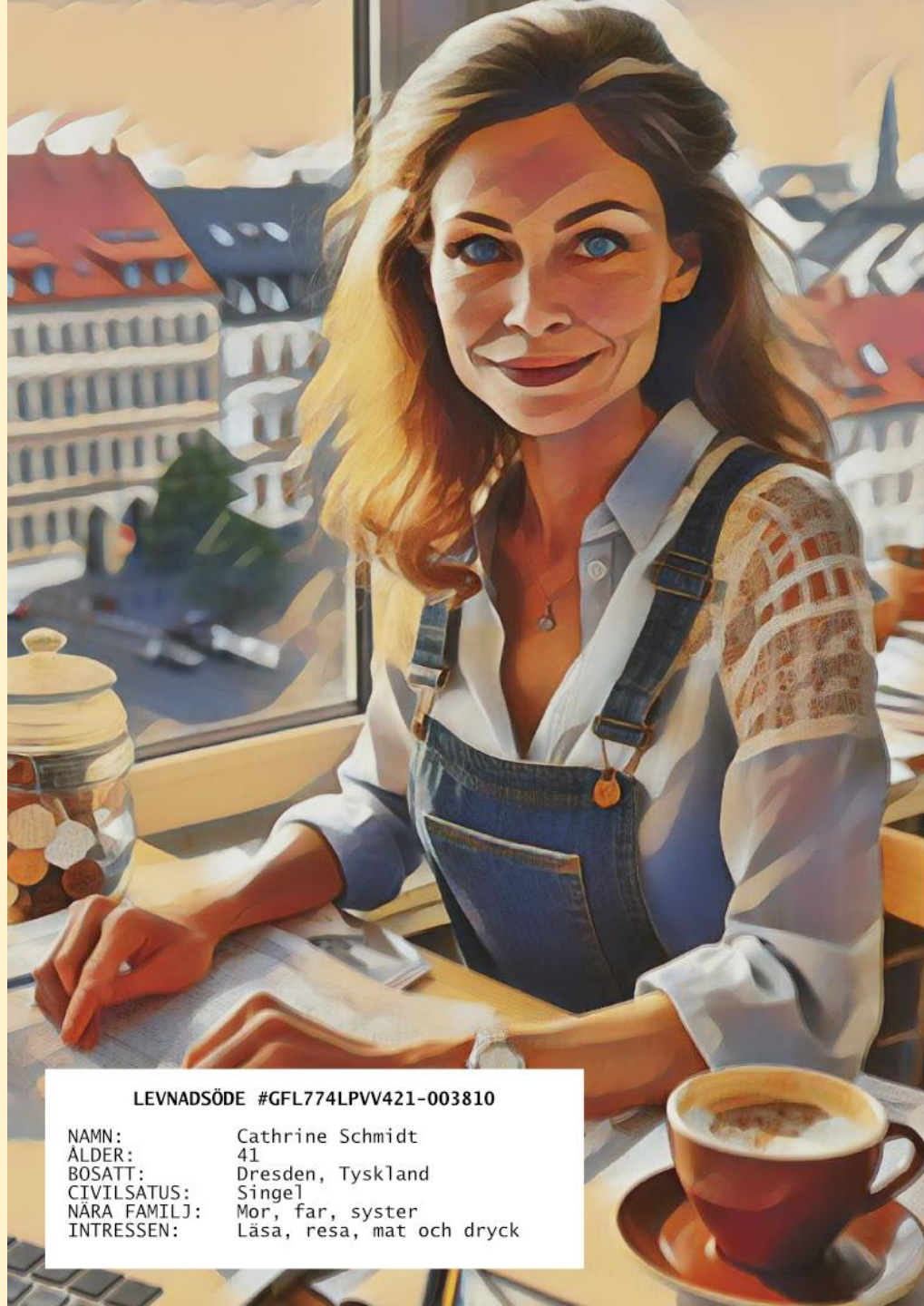
TRÅDAR OCH
SPINNROCKAR
OCH SÅ.

DET VAR INTE ENS
ETT INSTITUT DÅ.

VÄLDIGT
OPROFESSIONELLT.

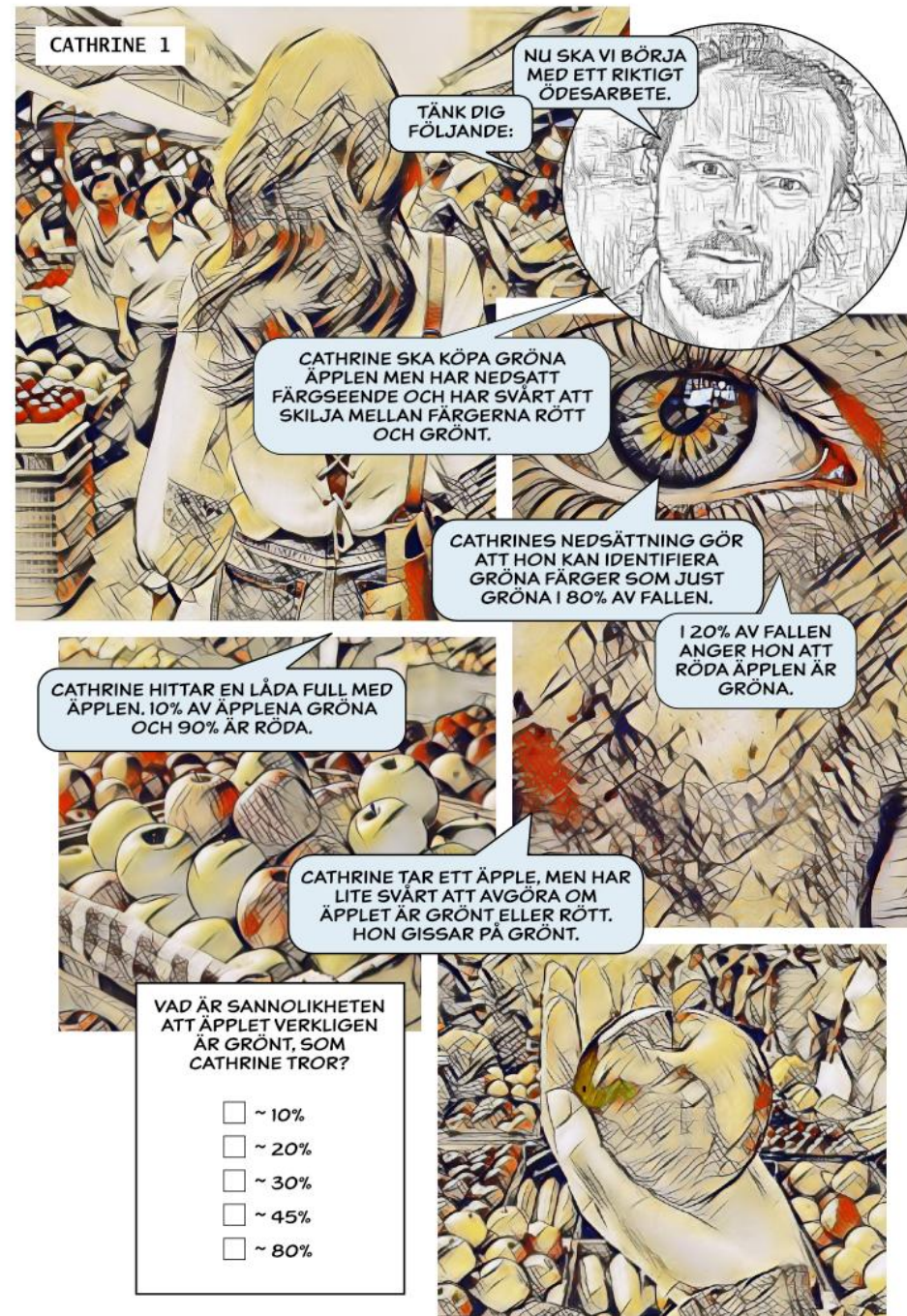
NU ÄR DET
GUDSKELOV
ANDRA TIDER.

SÄTT ER VID
TERMINALEN
IGEN SÅ LADDAR
VI UPP ETT ÖDE!

LEVNADSÖDE #GFL774LPVV421-003810

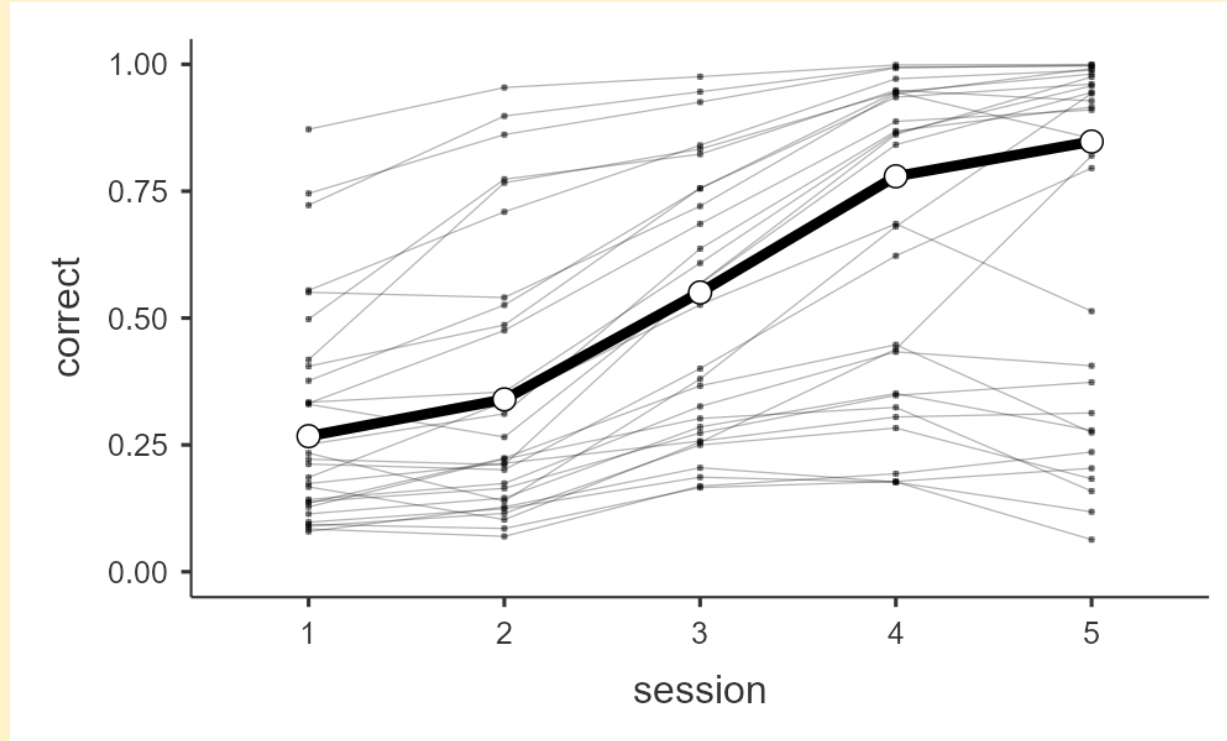
NAMN: Cathrine Schmidt
ÅLDER: 41
BOSATT: Dresden, Tyskland
CIVILSATUS: Singel
NÄRA FAMILJ: Mor, far, syster
INTRESSEN: Läsa, resa, mat och dryck

Resultat

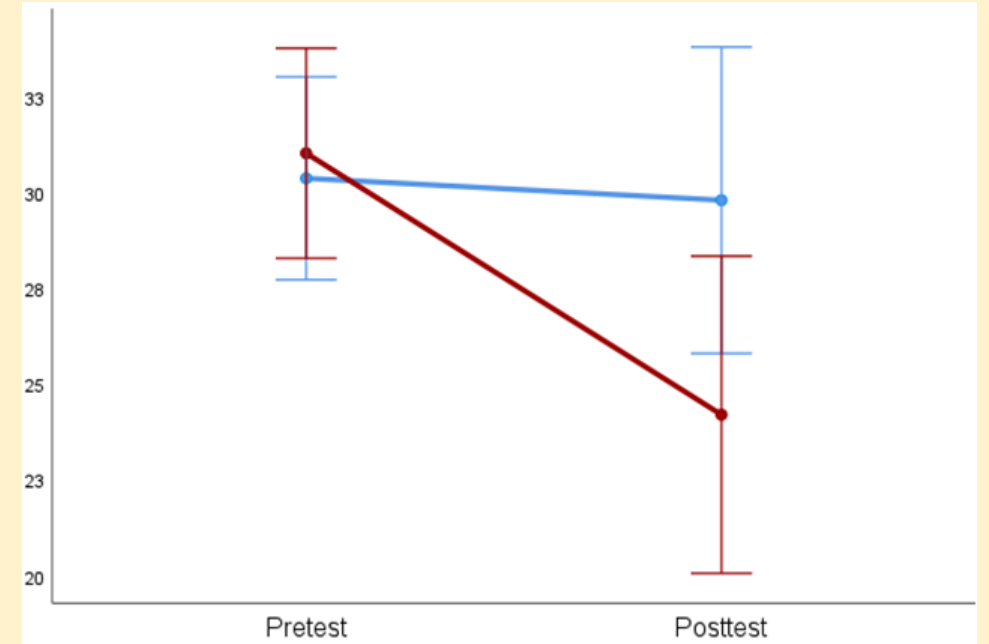
Spelet Allvissmal

Träning av konjunktionsfel

Serien Ödesinstitutet

Träning av prevalensfel

Beslutsfattande på Curiosum

Beslutsfattande på Curiosum

DET VAR EN GÅNG EN FAMILJ SOM VAR TVUGEN ATT FLY.

DE BYGGDE DÄRFÖR EN BÅT OCH SEGLADE I VÄG.

Beslutsfattande på Curiosum

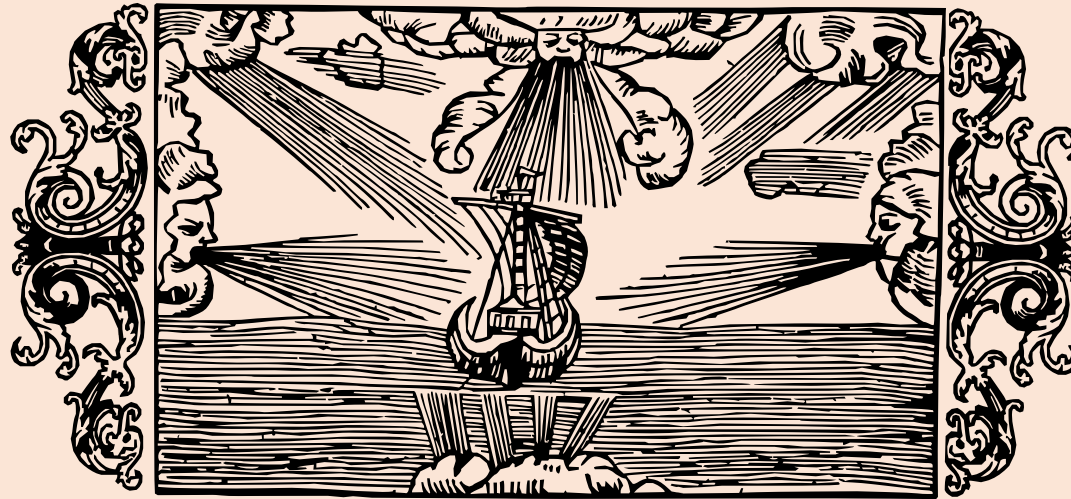
SE VILKET VACKERT SKEPP!
I BÖRJAN AV RESAN GICK ALLT BRA.

MEN DE TVINGADES SEGLA GENOM STORMARNAS HAV.
ÅT VILKET HÅLL SKULLE DE SEGLA?

Beslutsfattande på Curiosum

DEN GAMLA KAPTENEN SADE:

”AV 10'000 SKEPP SOM HAR SEGLAT ÖSTERUT
SKADADES 1286 AV STORMVINDARNA.”

”AV 100 SKEPP SOM HAR SEGLAT VÄSTERUT
SKADADES 24 AV STORMVINDARNA.”

Beslutsfattande på Curiosum

OM DE VILL NÅ SITT NYA HEM MED OSKADAT SKEPP
VILKET HÅLL TYCKER DU FAMILJEN SKA SEGLA?

1: ÖSTERUT?

2: VÄSTERUT?

Tack för uppmärksamheten!

